

Betreft: wetsvoorstel College voor de rechten van de mens

Datum: 5 oktober 2010

Geachte heer de Krom,

Op 7 oktober aanstaande zal de Tweede Kamer zich buigen over het wetsvoorstel betreffende de oprichting van het College voor de rechten van de mens.

Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) is de Nederlandse afdeling van de International Commission of Jurists (ICJ). Het NJCM is reeds jaren pleitbezorger van de mensenrechten in Nederland en is tevens één van de organisaties die zich het eerst heeft ingezet voor de oprichting van een Nationaal Instituut voor de Rechten van de Mens (NIRM) in Nederland.

Het NJCM verwelkomt de komst van een NIRM in Nederland zeer en is verheugd dat zij in een eerder stadium is geraadpleegd over het wetsvoorstel. Tegelijkertijd zijn wij, net als de Raad van State, van mening dat de regering meer aandacht had kunnen besteden aan hetgeen door de geraadpleegde instellingen is ingebracht. Daarbij vinden wij het jammer dat het advies van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties (VN) vooralsnog niet openbaar is gemaakt, wat de legitimiteit ervan ondermijnt. Naar de mening van het NJCM is het huidige wetsvoorstel voor verbetering vatbaar en biedt het onvoldoende garantie voor een daadwerkelijk gezaghebbend en effectief nationaal mensenrechteninstituut. Hierbij baseren wij ons op de door de VN opgestelde *Paris Principles*, de internationale leidraad voor de instelling van nationale mensenrechteninstellingen.

Met het huidige wetsvoorstel wordt nog altijd onvoldoende duidelijk dat we te maken hebben met een daadwerkelijk nieuw instituut met voldoende capaciteit en expertise om zich op alle mensenrechten te richten. Deze indruk wordt niet enkel gewekt door de naamgeving van het instituut, maar blijkt vooral uit de onderstaande punten en het beperkte budget. Wij zijn bezorgd over het effect hiervan op het fundament en de werkwijze van het instituut en menen dat deze punten in dit stadium aanpassing verdienen.

Takenpakket:

- De procesbevoegdheid van het voorgestelde instituut is te beperkt (art.13). Momenteel kan de CGB zich tot de rechter richten waar het gaat om overtredingen van de Algemene wet gelijke behandeling (Awgb) of de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen. Echter deze bevoegdheid geldt niet voor overtredingen van andere mensenrechten. Deze lacune dient in het wetsvoorstel aangepast te worden.

- Eveneens blijkt onvoldoende dat het instituut kan adviseren wanneer er bindende regels vanuit de Europese Unie worden opgesteld die betrekking hebben op mensenrechten. De adviesfunctie dient zich niet te beperken tot situaties waarbij op nationaal niveau een (wets-) voorstel wordt gedaan, maar dient tevens van toepassing te zijn op het Unierecht dat direct of indirect op mensenrechten betrekking heeft.

Rapportage:

- Het huidige wetsvoorstel stelt dat het instituut eens in de vijf jaar zal rapporteren over de Awgb (art.22). Deze termijn beperkt het instituut in daadkracht en flexibiliteit. Naar ons oordeel zal rapportage tenminste eens per twee jaar moeten plaatsvinden. Tevens dient deze rapportage in te gaan op de naleving van alle door Nederland onderschreven mensenrechtenverdragen.

Inrichting en onafhankelijkheid:

- Wij verzoeken u om aan te dringen op een meer krachtige en formele rol van het maatschappelijk middenveld. De rol van het maatschappelijk middenveld bij de totstandkoming en vormgeving van het instituut is nog altijd te beperkt. Er is weliswaar een verplichting voor het instituut om structureel samen te werken met maatschappelijke organisaties (art.3f) en er is een Raad van Advies (art.15) waarin een – beperkt – aantal plaatsen zijn bestemd voor leden afkomstig uit maatschappelijke organisaties, maar de manier waarop de samenwerking tussen het instituut en de maatschappelijke organisaties wordt vormgegeven is niet helder.
- Bovendien heeft de Raad van Advies slechts een summiere adviesrol, namelijk ten aanzien van het jaarlijkse beleidsplan en de voordracht van Collegeleden (art.15 en 16). De formele positie van de Raad van Advies zou moeten worden versterkt en meer democratisch zijn. Bijvoorbeeld door de leden afkomstig van maatschappelijke organisaties door middel van verkiezingen te benoemen en de Raad van Advies een formelere rol te geven in de eerder genoemde rapportage.
- Het huidige wetsvoorstel dient aangepast te worden zodat het garandeert dat zowel de benoeming van de Collegeleden als de leden van de Raad van Advies onafhankelijk en transparant is (art.15-16). Dit gaat verder dan het onder de aandacht brengen van een vacature bij maatschappelijke organisaties. Daarnaast bestaat er een risico dat zowel het College als de Raad van Advies voornamelijk uit (vooraanstaande) juristen zal bestaan en daarmee een grote, maar ook eenzijdige expertise zal omvatten. Het instituut dient stevig verankerd te zijn in de samenleving en zal ook grote expertise moeten omvatten op het gebied van communicatie, de Nederlandse politiek en samenleving, beleidbeïnvloeding en het brede mensenrechtenwerkveld. Verder dienen de garanties voor diversiteit sterker te zijn.
- Naar onze mening is het voldoende dat één van de vice-voorzitters aan de vereisten voor benoembaarheid tot rechterlijk ambtenaar voldoet (art.14). Voor de voorzitter moet dit geen harde vereiste zijn. De voorzitter dient een persoon te zijn die integer en onafhankelijk is en die zich aantoonbaar heeft ingezet voor het naleven van mensenrechten in binnen- en buitenland.

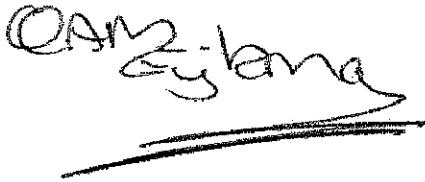
Draagvlak:

- De kennis over mensenrechten in de Nederlandse samenleving is gering en er bestaat een risico dat het instituut, gelijk aan de huidige CGB, vooral met een zeer specialistische juridische, en daarmee enigszins eenzijdige beeldvorming geassocieerd wordt. Dit kan gevolgen hebben voor de slagkracht van het instituut. Wij verzoeken u daarom, net als de Raad van State en vele andere maatschappelijke organisaties, aan te dringen op een naamswijziging; Het Nationaal of Nederlands Instituut voor de Rechten van de Mens (de naam die overigens geheel aansluit bij de naam die het instituut volgens de memorie van toelichting op het wetsvoorstel in het Engels zal krijgen).

Wij verzoeken u om in uw bijdrage aan het debat de voorgaande punten aan de orde te stellen en hopen op uw steun voor het realiseren van een daadwerkelijk effectief mensenrechteninstituut.

Indien u naar aanleiding van deze brief nog vragen heeft dan kunt u contact opnemen met de secretaris van het NJCM via telefoonnummer 071-527 77 48 of per e-mail NJCM@law.leidenuniv.nl.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink that reads "Q.A.M. Eijkman". The signature is written in a cursive style and is underlined with two parallel horizontal lines.

mr. dr. Q.A.M. Eijkman

Voorzitter NJCM